

האגודה לזכויות האזרח בישראל

8.5.2001

מדיניות המצור של צה"ל פוגעת קשות בזכויות האדם הבסיסיות של הפלסטינים

האגודה לזכויות האזרח ואל-קאנון עתרו היום לבג"ץ נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, בדרישה להסיר את המחסומים המוצבים בדרכי הגישה לכפר נחאלין. זוהי הפעם השנייה בתוך חודש שהאגודה לזכויות האזרח מגישה עתירה נגד הסגר בשטחים, והשלישית מתחילת השנה.

האגודה לזכויות האזרח בישראל ועמותת אל-קאנון עתרו היום, 8.5.01, לבג"ץ בשם תושב הכפר נחאלין שבנפת בית לחם, נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית. העתירה הוגשה בדרישה להסיר את המחסומים הפיסיים המוצבים בארבע דרכי הגישה לכפר נחאלין, בשל הפגיעה המתמשכת והבלתי סבירה בזכות התנועה של תושבי ישובים פלסטינים בגדה המערבית בכלל, ותושבי הכפר נחאלין וכפרים סמוכים לו כגון חוסאן, בתיר וואד פוקין בפרט. העתירה הוגשה על ידי עו"ד נימר סולטאני מהאגודה לזכויות האזרח בישראל.

בחצי השנה האחרונה החל צה"ל להשתמש באמצעים פיסיים קשים להגבלת תנועתם של התושבים הפלסטינים – הצבת ערימות עפר ואבנים או קוביות בטון גדולות בכניסות וביציאות למקומות ישוב ועקירת כבישי הגישה. זאת בנוסף לסגר הכללי שהוטל על הגדה המערבית מאז אוקטובר 2000. עו"ד סולטאני מציין בעתירה, כי דרכי הגישה שנחסמו הן דרכים הרריות משופעות הקשות לתנועה גם ברגל. לעיתים קרובות עומדים חיילים בסמוך למחסומים הפיסיים ומונעים אף את מעבר התושבים ברגל. שתיים מהדרכים החסומות אינן משמשות את המתנחלים כלל ומובילות רק לנחאלין, כפר המונה 6000 תושבים.

כיוון שהשימוש בכלי רכב פרטיים הינו חיוני ביותר, חסימת תנועתם אל ומחוץ למקומות מגורים משמעה ניתוק פיסי, חברתי וכלכלי של כפרים, ערים ושכונות זה מזה. כתוצאה מהניתוק, נפגעת באופן קשה ויומיומי יכולת התושבים לנוע, להתפרנס, לקבל שירותי בריאות וטיפוליים רפואיים חיוניים ושירותי חינוך, לקנות אספקה בסיסית ומצרכי מזון. עוד גורמת חסימת התנועה, בין היתר, לשיתוק מוחלט של מפעל לגריסת וחיתוך אבנים השייך לתושב נחאלין, ואינו פעיל עקב אי יכולת להעברת חומרים במשאיות.

בעתירה מודגש, כי מדובר במדיניות ענישה קולקטיבית גורפת ובלתי סבירה כנגד תושבי נחאלין והכפרים הסמוכים, ומצבם של התושבים הסובלים ממדיניות המחסומים הפיסיים מחריף ככל שהזמן נוקף. עוד מדגיש עו"ד סולטאני, כי מדיניות זו מהווה הפרה בוטה של המשפט הבינלאומי ומצביעה על אפלייה, מאחר והיא מופעלת רק כלפי האוכלוסייה הפלסטינית בגדה המערבית, ולא הופעלה מעולם, גם במצבים קשים ביותר, כנגד המתנחלים, המתגוררים בקרבת הכפרים הפלסטינים.

בעתירה מפרט עו"ד סולטאני את המכשולים הרבים הטמונים בהגעה של תושבי נחאלין והכפרים הסמוכים לעיר בית לחם. כך לדוגמה, לפני מספר חודשים עברה אמו בת ה-63 של העותר ניתוח בבית החולים בבית לחם. לאחר הניתוח התקשתה המשפחה להחזירה לביתה בנחאלין לנוכח מצבה הרפואי. בקשיים רבים ובדרך לא דרך, הועברה לבסוף החולה לביתה. החולה צריכה מעקב רפואי עד היום, ובשל המחסומים היא נאלצת ללכת ברגל דרך אלח'אדר, דבר שמשפיע לרעה על בריאותה. זאת ועוד, היא עדיין זקוקה לתרופות, שתכופות חסרות בבית המרקחת בנחאלין בשל המחסור הכללי בתרופות בכפר, הנובע מהמצור.

עו"ד סולטאני מדגיש בעתירה, כי למרות הצהרותיו של מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית במהלך הדיונים בשתי עתירות קודמות כנגד מדיניות המחסומים שהגישה האגודה לזכויות האזרח, נמשכת בפועל מדיניות המצור והכיתור הפסולה. מדיניות זו אינה בגדר פגיעה בנוחות אלא פגיעה בזכויות אדם בסיסיות, אשר הפכה למעשה את הכפרים בגדה המערבית למכלאות ענקיות, הנפתחות ונסגרות באופן שרירותי על-ידי צה"ל. המפקד הצבאי לא שקל את ההשלכות החמורות במיוחד של מדיניות המצור והכיתור על המגזרים החלשים באוכלוסיית הכפרים וביניהם בני אדם חולים, ילדים ונשים.

האגודה לזכויות האזרח מבקשת מבית המשפט לקבוע דיון דחוף בעתירה עקב חומרת הפגיעה היומיומית בזכויות האדם של תושבי הכפר נחאלין בפרט והאוכלוסייה הפלסטינית בגדה המערבית בכלל. יש לציין כי זו הפעם השנייה בתוך חודש שהאגודה לזכויות האזרח מגישה עתירה נגד הסגר בשטחים והשלישית מתחילת השנה.

10.1.2002

צה"ל התחייב לא לחסום את הציר המרכזי מנחאלין לבית לחם

זאת בעקבות עתירת האגודה לזכויות האזרח ואל-קאנון נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית. בעתירה נטען כי השימוש במחסומים פיסיים פוגע קשות בזכויות אדם בסיסיות.

ב- 9.1.02 התקיים דיון בעתירה שהגישו לבג"ץ האגודה לזכויות האזרח בישראל ועמותת אל קאנון. העתירה הוגשה בחודש מאי 2001 בשם תושב הכפר נחאלין שבנפת בית לחם נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית. בעתירה דרשו הארגונים להסיר את המחסומים הפיסיים המוצבים בארבע דרכי הגישה לכפר נחאלין, בשל הפגיעה המתמשכת והבלתי סבירה בזכות התנועה של תושבי ישובים פלסטינים בגדה המערבית בכלל ותושבי הכפר נחאלין וכפרים סמוכים לו בפרט. העתירה הוגשה על ידי עוה"ד נימר סולטאני ומנאל חזאן מהאגודה לזכויות האזרח בישראל.

בעתירה מפורטים המכשולים הרבים הטמונים בהגעה של תושבי נחאלין והכפרים הסמוכים לעיר בית לחם. נסיעה שאורכה כרבע שעה לכל היותר, אורכת כעת יותר משעה וחצי. כמו כן גורמים המחסומים הפיסיים לפקקים ענקיים והתקהלויות של אנשים רבים באופן יומיומי. אורך הדרך, הקושי, הסיכון הטמון בה והזמן הרב שלוקח לעבורה גורמים לעלויות גדולות של נסיעות שהן מבחינת התושבים בלתי נסבלות, לנוכח מצבם הכלכלי הקשה.

לקראת הדיון אתמול הגישה עו"ד חזאן לבג"ץ תצהיר מעודכן של העותר, ממנו עולה כי הכביש לבית לחם היה חסום כל העת מאז הגשת העתירה ואף מעבר של אמבולנסים ושל חולי סרטן לא התאפשר פעמים רבות. כך לדוגמה, בערב החג אל פיטר, דודתו של העותר, החולה במחלה המצריכה טיפולים דחופים, חשה ברע, והיה צורך מידי בהחשתה לבית חולים. העותר הזמין אמבולנס ויצא עם בניה של החולה לכיוון מחסום אל ח'דר לקראת האמבולנס, אלא שהחיילים במחסום אל ח'דר לא הרשו מעבר ברכב פרטי במחסום, וכן לא אפשרו לאמבולנס שחיכה מעברו השני של המחסום לבוא ולאסוף את החולה. החיילים אף איימו כי יירו על המלווים את החולה אם לא יצייתו לדבריהם. לכן נאלצו החולה והמלווים לנסוע בתוך השדות בלילה, לפגוש את האמבולנס שם ולשאת את האישה החולה על הידיים ולהעבירה לאמבולנס.

במהלך הדיון, שהתקיים בפני השופטות טובה שטרסברג-כהן, אילה פרוקצ'יה ומרים נאור, ציין נציג פרקליטות המדינה, כי המדיניות כיום היא להשאיר ציר אחד לפחות פתוח לתנועה, על מנת שיתאפשר מעבר כלי רכב וקיום אורח חיים תקין. עו"ד חזאן מהאגודה לזכויות האזרח ביקשה מנציג הפרקליטות להתחייב, כי בשום מקרה שהוא בעתיד לא ייחסם ציר התנועה המרכזי המוביל מהכפר נחאלין לעיר בית לחם במחסומים פיסיים המונעים תנועה באופן מוחלט. ואכן, לאחר בקשה של השופטת שטרסברג-כהן מנציג הפרקליטות "שיצהיר כך שהעתירה תתייתר", נרשמה התחייבות צה"ל לא לחסום במחסומים פיסיים את ציר התנועה המרכזי ולהשאירו פתוח.

הפרות זכויות האדם בשטחים בחודשים האחרונים הן מהבוטות ביותר מאז 1967. עשרות ישראלים ומאות פלסטינים נהרגו ונפצעו בארועים האחרונים. תחת המטריה של שיקולי ביטחון פוגעים כוחות הביטחון בזכויותיהם של חפים מפשע וננקטים אמצעים, שאינם לגיטימיים גם בתנאים של מלחמה.

בג"ץ 3637/01 שקארנה נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה